Broedvogelinventarisatie Eldrikse Kwelsloot / Hellestraat (Mulra) 2017

Algemeen

Op verzoek van Waterschap Rijn en IJssel (Matthijs de Vos) heeft de Vogelwerkgroep van Stad en Ambt Doesborgh het gebied dat o.a. bekend staat als “Potjesweide” en ook het aangrenzende deel “Hellestraat” geïnventariseerd op broedvogels. Deze inventarisatie was een onderdeel van een omvangrijke inventarisatie die door Staring Advies is uitgevoerd in het gebied langs de Oude IJssel vanaf Doesburg tot aan Doetinchem (Het Waalse Water). In 1993 én in 2011 is in dit gebied door onze vogelwerkgroep ook geïnventariseerd maar in 2011 niet op alle soorten en alleen het deel “Potjesweide.”
Hoewel Waterschap Rijn en IJssel alleen belang had bij de Bijzondere Soorten van de Kwelsloot met nog enkele toegevoegde soorten, heeft de Vogelwerkgroep zowel de Hellestraat als de Kwelsloot geïnventariseerd op álle soorten.
Het onderzoeksgebied laat zich gemakkelijk verdelen in twee landschapstypen. De Hellestraat is een wat droger gebied waarin een breed pad loopt dat slingert vanaf de IJsselweg tot aan de Beemsterweg. Plukjes bos worden afgewisseld met kleine akkers of weiden én een aantal plasjes.
Het andere deelgebied wordt gedomineerd door de meanderende Kwelsloot met kolken en bijbehorende rietkragen. Ook hier aansluitende weiden en vers aangelegde bosjes. In het kader van “model Rietzanger” zijn al meerdere aanpassingen uitgevoerd om de populatie rietvogels te versterken.

De Eldrikse Kwelsloot in het vroege voorjaar van 2017 *foto: Aloys Sanders*

De broedvogelinventarisatie is uitgevoerd volgens de richtlijnen van de Handleiding Sovon Broedvogelonderzoek Nederland. De wandelroute werd zodanig gekozen dat maximale waarneming van soorten gewaarborgd was en bovendien werd altijd met twee of soms meer personen samen geïnventariseerd.

De bezoeken

nr bezoek	datum	start / eindtijd	totale tijdsduur	temp	wind	bewolking
1	12 - 03	7.00 –10.00	3.00 u	6°	weinig	licht bewolkt
2	26 - 03	10.00-13.00	3.00 u	8°	weinig	helder
3	8 - 04	6.00-9.00	3.00 u	10°	geen	bewolkt
4	23 - 04	6.15-10.15	4.00 u	6°	matig	wisselend bewolkt
5	30 - 04	9.45-12.45	3.00 u	14°	matig	helder
6	5 – 05	5.30-8.00	2.30 u	9°	weinig	bewolkt
7	14 – 04	5.15-8.45	3.30 u	13°	geen	licht bewolkt
8	21 - 05	19.00-22.00	3.00 u	19°	geen	helder
9	29 – 05	5.00-7.15	2.15 u	18°	geen	wisselend bewolkt
10	2 – 06	21.45-23.20	1.35 u	22°	zwak	licht bewolkt
11	10 - 06	5.30-8.15	2.45 u	15°	zwak	helder

In totaal is er 31,5 uur in het veld besteed aan inventariseren. Daarnaast is er voorafgaand aan de inventarisaties eenmaal voorgewandeld om de precieze route te bepalen en eenmaal zijn er wat aanvullende foto’s van het gebied gemaakt.

Langs de Hellestraat liggen enkele prachtige plasjes *foto: Aloys Sanders*

Op de volgende pagina’s de **resultaten** in aantallen broedparen of territoria.

soort	1993	2011	2017	waarvan in Potjesweide
Dodaars	1	1	3	3
Fuut	4	+	1	1 (in Oude IJssel)
Knobbelzwaan	1	1	–	–
Grauwe Gans	–	6	2	2 (geen pullen gezien)
Nijlgans	–	1	1	1 (geen pullen gezien)
Grote Canadese Gans	1	–	–	–
Bergeend	1	–	–	–
Krakeend	–	11	4	4 (geen pullen gezien)
Wilde Eend	6	+	8	7 (1x eend met pullen)
Kuifeend	–	9	1	1 (geen pullen gezien)
Sperwer	–	–	1	1 (geen nest met jongen gevonden)
Buizerd	1	+	1	– (geen nest met jongen gevonden)
Torenvalk	–	–	1	1 (nestkast met jongen op Hoog Keppel)
Boomvalk	1	+	1	1 (geen nest met jongen gevonden)
Patrijs	1	–	–	
Fazant	6	+	5	3 “De Fazant zit graag met de kont in het water”, taal van de jager
Waterral	1	2	1	1 (reageerde 29 mei op de roep uit onze i Phone)
Waterhoen	4	+	2	1
Meerkoet	14	+	6	5
Scholekster	2	–	–	–
Kievit	5	1	–	–
Watersnip	1	–	–	Wel aanwezig maar vóór de datumgrens
Holenduif	3	+	2	–
Houtduif	8	+	8	5
Zomertortel	4	1	–	–
Koekoek	2	1	2	2 (zowel man als vrouw)
Steenuil	1	–	–	–
Ransuil	1	–	–	–
IJsvogel	–	1	1	1 (nestgang aan naburige Slondekolk)
Groene Specht	1	–	1	–
Grote Bonte Specht	–	+	3	1
Kleine Bonte Specht	–	–	1	1
Graspieper	–	–	1	1
Gele Kwikstaart	1	–	–	–
Witte Kwikstaart	2	–	1	1
Winterkoning	22	+	19	11
Heggenmus	12	+	8	6
Roodborst	–	+	6	3
Nachtegaal	8	–	–	–
Blauwborst	–	1	2	2

soort	1993	2011	2017	waarvan in Potjesweide
Gekraagde Roodstaart	–	–	2	
Roodborsttapuit	–	–	3	2
Merel	17	+	18	10
Zanglijster	6	+	14	7
Grote Lijster	1	+	1	1
Snor			1	1
Bosrietzanger	6	3	11	11
Kleine Karekiet	12	22	14	14
Spotvogel	3	–	2	1
Braamsluiper	2	+	4	3
Grasmus	6	19	16	16
Tuinfluiter	15	+	9	8
Zwartkop	14	+	28	18
Tjiftjaf	13	+	25	16
Fitis	–	+	11	10
Staartmees	2	+	1	–
Glanskop	–	–	1	1
Matkop	2	+	1	1
Zwarte Mees	–	–	1	1
Pimpelmees	2	+	7	4
Koolmees	8	+	12	9
Boomklever	–	+	2	1
Boomkruiper	1	+	5	1
Gaai	2	+	3	2
Zwarte Kraai	4	+	1	–
Spreeuw	+	+	5	4
Vink	9	+	17	7
Groenling	–	+	4	3
Putter	–	–	2	1
Goudvink	–	–	2	2
Appelvink	1	–	–	–
Geelgors	–	–	3	2
Rietgors	5	5	4	4
Aantal broedparen	**246**		**323**	**229**
aantal vogelsoorten	**50**	**49**	**59**	**54**

De vogelsoorten uit het BMP Bijzondere soorten van Sovon Vogelonderzoek Nederland met 28 facultatieve soorten en de moeras gerelateerde soorten zijn in bovenstaande tabel dik gedrukt. We hebben de resultaten uit de jaren 1993 en 2011 gezet naast de resultaten van dit jaar 2017 . In 2011 zijn niet alle soorten geïnventariseerd. De aanwezigheid van veel soorten is geschat, deze soorten zijn met een + aangeduid. Bovendien is toen alleen de Potjesweide geteld. Het resultaat van 2017 laat zich met dat van 2011 dus eigenlijk niet goed vergelijken. Een vergelijking met het resultaat uit 1993 lijkt meer voor de hand te liggen. Echter er is in het "natte" gebied de laatste jaren nogal het een en ander veranderd. De verwachting was in elk geval dat de bijzondere soorten en de Moeras gerelateerde soorten er op vooruit gegaan zouden zijn.

Conclusie:

Gesteld mag worden dat zowel voor het deel Potjesweide als voor het deel Hellestraat de totale aantallen broedparen en het totale aantal soorten vrij hoog zijn.
Wel misten we de Nachtegaal, Patrijs, Gele Kwikstaart maar ook Scholekster en Kievit. Bij de meeste van deze soorten hebben we te maken met landelijke afname en hoeft de oorzaak van absentie niet te liggen aan het onderzochte biotoop. Gelukkig konden we wel genieten van toch wel bijzondere soorten als Waterral (al moest er wel een trucje aan te pas komen), Watersnippen (helaas buiten de datumgrens), en zelfs twee paren Blauwborsten. Deze laatste liften mee op een uitbreidende trend en heeft in Potjesweide bij uitstek zijn biotoop gevonden. Volgens ons passen er nog wel paar bij! Soorten als Kleine Karekiet, Bosrietzanger, en Rietgors hebben hier hun definitieve stek veroverd.
Ook een fraaie waarneming is de Gekraagde Roodstaart. Hellestraat biedt dus voldoende gelegenheid voor deze holenbroeder, zie ook het succes van Kool- en Pimpelmezen. Roodborsttapuit profiteert van een zone met overgangselementen zoals struiken en ruige randen die ook binnen het onderzochte plot voldoende aanwezig zijn. Ook landelijk doet de Roodborsttapuit het goed. Het maakt allemaal duidelijk dat Hellestraat en Potjesweide een stevig fundament bieden voor een gevarieerde vogelbevolking.

Kan dit nog beter?

We zijn zeker niet teleurgesteld in de "opbrengst", ook zeker niet wat betreft de moeras gerelateerde soorten. Het "Model Rietzanger" werpt zijn vruchten af, maar evengoed zijn we geneigd ja te zeggen.
Zeker zullen door het volwassener worden van de aangeplante bosschages de bosvogels verder gaan toenemen. Maar een positieve impuls richting rietvogels zou de wat kritischer soorten kunnen bevoordelen. We denken dan aan verhogen van de waterstand door verhogen van de bestaande cascade en tegelijkertijd op hoogte plaatsen van een tweede cascade voorbij het houten bruggetje voor het water afstroomt in de hoofdstroom. Meer oppervlakte riet lijkt een erg voor de hand liggende stap. Mogelijk ten koste van weidegrond!
Ook zijn poelen aan het verlanden: uitbaggeren en terugzetten naar de oude situatie. Wat meer schuin aflopende oevers van de waterpartijen biedt kansen voor steltlopers in voor- en najaar. Ook geeft ondiep water kansen aan insecten, vissen en amfibieën. Wij vonden het een goede aanpak om een lichte begrazing door koeien in te stellen. Zo houd je ook de noodzakelijke openheid in het terrein.

Open ruimte met Rode en Witte Klaver *foto: Aloys Sanders*

Waargenomen zoogdieren:

Ree: Geiten en bokken; eenmaal een geit mét kalf
Vos: Vossenbouw; ook een ontmoeting met een Vos en vaker vossenkeutels
Das: Dassenburcht met zeven toe/uitgangen
Bever: Een beverburcht die almaar groeide in omvang en hoogte; ook zwemmende en wandelende bever waargenomen
Rosse Woelmuis: de Rosse Woelmuis vluchtte voor ons uit

Onze hartelijke dank voor adviezen en de prettige samenwerking bij onze inventarisaties:
De familie van Boetzelaer, eigenaar van landgoed 't Mulra
Matthijs de Vos ,Waterschap Rijn en IJssel
Leontien Witjes , Staring Advies
Harm Peter de Vries , Witte Rentmeesters en Makelaars
De heer Moorman, jachtopziener van landgoed 't Mulra

De inventarisaties werden uitgevoerd door:
Jettie van Assendelft, Fred Balduk, Hans Jansen, Alfons Kelderman, Egbert Klaassens, Wil-Jan Kok, Gerrit Nijhuis, Frank Roelofsen, Aloys Sanders, Frans Stam, Ingeborg Visser, Toon Weekhout.
Hans Jansen stelde de diverse territoria vast aan de hand van de de reglementen van Sovon Broedvogelonderzoek Nederland.

Namens bovenstaande mensen is het verslag samengesteld door Aloys Sanders.